

Västra Götalandsregionen

Närhälsan Hälsoenhet, Norra Hisingen

Datum: 2024-01-30

Delrapport för 2023

Riktade hälsosamtal 60- och 70-åringar

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Mål.....	5
Processmål.....	5
Resultatmål.....	5
Syfte.....	5
Resultat.....	6
Nuläge utifrån processmål.....	6
Uppstart och utformning av interna strukturer.....	6
Digitala arbetssätt.....	7
Utöka samverkan med andra samhällsaktörer.....	7
Nuläge utifrån resultatmål.....	10
Sammanställning Riktade hälsosamtal fram till och med 2023-12-22.....	10
Riskhantering.....	11
Avvikelser.....	11
Diskussion.....	11
Uppdatering av PM för hantering av provsvar.....	11
Uppdatering av inbjudan till 70-åringar.....	11
Samverkan.....	12

Sammanfattning

Detta är en delrapport av pilotprojekt med Riktade Hälsosamtal för 60- och 70-åringar på norra Hisingen. I december 2022 tog Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd och styrelsen för Närhälsan beslut om att teckna en vårdöverenskommelse om ett pilotprojekt med Riktade hälsosamtal för 60- och 70-åringar (se [Överenskommelse mellan Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd 5 och styrelsen för Närhälsan om pilotprojekt med hälsosamtal](#)).

Projektet syftar till att förlänga den friska tiden och minska den sköra tiden för äldre. Pilotprojektet kommer under 2023–2025 att arbeta med Riktade hälsosamtal på tre av Närhälsans vårdcentraler på norra Hisingen, Närhälsan Backa, Tuve och Kärra. Pilotprojektet kommer även att arbeta för att utveckla en aktiv samverkan med aktörer i civilsamhället. En slutrapport kommer att sammanställas.

60- och 70-åringar listade på Närhälsans vårdcentraler i Backa, Tuve och Kärra bjuds in till *Riktade hälsosamtal enligt det svenska konceptet*. Parallellt genomförs insatser för att skapa en aktiv och hållbar samverkan mellan primärvården och andra samhällsaktörer.

Pilotprojektet genomförs som ett adderat arbetssätt vid Närhälsans Hälsoenhet. Hälsoenheten stöttar idag 10 vårdcentraler i Närhälsan med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser på individ och gruppnivå.

Under uppstartsåret 2023 har totalt 368 individer mottagit en inbjudan till ett Riktat hälsosamtal, varav 227 individer är 60-åringar och 141 individer är 70-åringar. Svarsfrekvensen för 60-åringarna är nuläget 32% och för 70-åringarna 27%. Fram till och med 2023-12-22 har 89 enskilda individer genomfört ett Riktat hälsosamtal, varav 55 är 60-åringar och 34 är 70-åringar. Bland 60-åringarna är 36% män och 64% kvinnor. Bland 70-åringarna är 38% män och 62% kvinnor.

Omkring 70 procent av deltagarna har ett avvikande provsvar och/eller mätvärde (blodfetter, blodsocker och/eller blodtryck) vid provtagningen i samband med hälsosamtalet. Avvikande värden följs i första hand upp av hälsosamtalsledaren enligt rutiner i projektets PM för hantering av provsvar. I andra hand konsulteras patientansvarig läkare på respektive vårdcentral. Tidigt upptäckta förhöjda värden kan bespara både lidande för individen och framtida kostnader inom hälso- och sjukvården.

Genom den samverkan som har etablerats under året har vi fått möjlighet till ömsesidigt erfarenhets- och kunskapsutbyte. Ökad kännedom om och kontakt med olika samverkansaktörer har gett projektet möjligt att vara delaktiga i befolkningsinriktade hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Som ett verktyg i samverkansarbetet har även en första version av projektets [Aktivitetskatalog för Norra Hisingen](#) utformats. Aktivitetskatalogen är tänkt att fungera som en hälsofrämjande inspirationskälla med särskilt fokus på personer som är 60 år och äldre. I Aktivitetskatalogen presenteras ett urval av aktiviteter och stödjande verksamheter som finns i närområdet och digitalt. Aktivitetskatalogen finns tillgänglig för alla på webben.

Vi har i projektet valt att primärt arbeta med digitala arbetssätt, men med anpassningar där det behövs. Inbjudningar och frågeformulär når deltagaren i första hand via 1177. Digital kommunikation sker både via textmeddelanden och videosamtal.

Uppdatering av projektets PM för provsvar samt inbjudningsmetod till 70-åringar har genomförts inför projektåret 2024.

Mål

Se [Projektplan](#) för bakgrund till projektet och information om *det svenska konceptet för Riktade hälsosamtal*.

Processmål

- Starta upp pilotprojektet på samtliga vårdcentraler (Backa, Tuve, Kärra) under 2023 och börja bjuda in 60- och 70-åringar till Riktade Hälsosamtal
- Skapa interna strukturer i Närhälsan, delregionalt, för arbetet med Riktade hälsosamtal
- Utforska digitala arbetssätt i samband med Riktade hälsosamtal
- Utöka primärvårdens nätverk lokalt och skapa strukturer för hållbar och aktiv samverkan med andra samhällsaktörer

Resultatmål

- Projektets första år, 2023 är ett uppstartsår där ett urval av de listade 60- och 70-åringarna på de aktuella vårdcentralerna bjuds in till ett Riktat hälsosamtal. Under 2024 är målet att nå samtliga listade 60- och 70-åringarna på de aktuella vårdcentralerna med en inbjudan till ett Riktat hälsosamtal.
- Att projektet når individer i den aktuella målgruppen med behov och önskemål om att förbättra sina levnadsvanor
- Att vid uppföljning av deltagare identifiera förändringar i positiv riktning avseende levnadsvanor (matvanor, alkohol, tobak och fysisk aktivitet) och upplevd hälsa och välbefinnande
- Att identifiera individer med avvikande provsvar (blodfetter, blodsocker) och mätvärden (blodtryck, BMI, midjemått) och erbjuda stöd till levnadsvaneförändring, samt vid behov läkarbedömning och eventuell läkemedelsbehandling.
- Att ha etablerat hållbar samverkan med aktörer i närområdet

Syfte

- Förlänga den friska tiden och minska den sköra tiden för äldre
- Främja hälsosamma levnadsvanor bland äldre, samt förebygga och tidigt upptäcka sjukdom (hjärt-kärlsjukdom och diabetes typ 2)
- Bidra till god och jämlik hälsa

Resultat

Nedan sammanfattas nuläget och de resultat som hittills är möjliga att identifiera inom projektet, med utgångspunkt i målen beskrivna ovan.

Nuläge utifrån processmål

Uppstart och utformning av interna strukturer

År 2021-2022 genomfördes projekt Hitta hälsan vid Närhälsans Hälsoenhet Alingsås/Lerum, där 40-åringar bjöds in till en variant av Riktade hälsosamtal, där Hälsoprofilen ur Hälslyftet användes som visuellt samtalsunderlag. Vid uppstarten av pilotprojektet på norra Hisingen 2023, genomfördes inledningsvis ett omfattande arbete för att helt gå över till *det svenska konceptet för Riktade hälsosamtal* (se [projektplan](#) för beskrivning).

Genom den *Nationella temagruppen för Riktade hälsosamtal* i HFS- nätverket, har en samverkan etablerats med flera andra regioner som arbetar systematiskt med den svenska modellen för Riktade hälsosamtal. Vi har även genom detta projekt kunnat bidra med kunskap och erfarenheter till andra regioner, där det framför allt har funnits ett intresse för vårt samverkansarbete med det lokala civilsamhället, samt möjligheten att erbjuda stöd till beteendeförändring hos hälsovetare efter genomfört hälsosamtal. De regioner som vi har en nära samverkan med löpande är Region Västerbotten, Region Jämtland/Härjedalen, Region Jönköping och Region Skåne.

Arbetet med att övergå helt till *det svenska konceptet för Riktade hälsosamtal* har inneburit utformning av ett regionalt anpassat [metodstöd för hälsosamtalsledare](#), digitalisering av de svenska basfrågorna för Riktade hälsosamtal samt informationsmaterial för såväl befolkning som medarbetare på vårdcentralerna.

Utbildning av hälsosamtalsledare har genomförts i samarbete med Region Västerbotten. Region Västerbotten har arbetat med Riktade Hälsosamtal sedan 80-talet och använder ”Stjärnprofilen” som visuellt samtalsstöd. Projektets hälsosamtalsledare har även utbildats inom MI, klimakterierådgivning och rådgivning kring alkoholvanor.

Det första hälsosamtalet i pilotprojektet på Hisingen kunde genomföras i juni 2023 på Närhälsan Tuve vårdcentral och från oktober 2023 var vi fullbemannade inom projektet med hälsosamtalsledare på samtliga tre vårdcentraler. Hälsovetare

i Hälsoenhetens ordinarie verksamhet tar löpande emot patienter för stöd till beteendeförändring, samt lotsar vidare till friskvård.

Digitala arbetssätt

Vi har i projektet valt att primärt arbeta med digitala arbetssätt, men med anpassningar där det behövs. Inbjudan till Hälsosamtalen skickas i första hand via 1177 e-tjänster och i andra hand via post. Hälsosamtalen och uppföljningar kan genomföras som digitala eller fysiska möten på vårdcentralen. Basfrågorna och det uppföljande frågeformuläret som skickas efter 3, 6 respektive 12 månader når deltagaren via 1177 e-tjänster.

I samband med omställningen till *det svenska konceptet för Riktade hälsosamtal* genomfördes ett arbete tillsammans med VGR-IT, där de nationellt framtagna basfrågorna för Riktade hälsosamtal lades in i Formulärtjänst. Frågeformuläret besvaras inför hälsosamtalen av invånaren via 1177 e-tjänster och i det besvarade formuläret genomförs automatiska beräkningar. Tillsammans med provsvar och mätvärden, ligger beräkningarna till grund för hälsosamtalen och utformningen av deltagarens individuella stjärnprofil.

”Digitalt stöd för Riktade Hälsosamtal” står med som en planerad aktivitet i VGR:s genomförandeplan för omställningsstrategin till Nära vård (se sid 3: [Reviderad Bilaga 1. Effektmål-Aktiviteter-Indikatorer.pdf \(vgregion.se\)](#)). Genom projektet bidrar vi till framdrift i omställningsarbetet.

Hälsosamtalen och uppföljningar kan genomföras som digitala eller fysiska möten på vårdcentralen.

Utöka samverkan med andra samhällsaktörer

Vi har inom projekten utgått ifrån en trestegsmodell för progression i samverkan:

1. Uppstartsmöte, relationsskapande och påbörja dialog.
2. Fördjupade samtal kring samverkansmöjligheter och fortsatt planering. Återkommande möten och varierande frekvens efter behov. Delta i relevanta nätverk för löpande kontakt med andra aktörer.
3. Skriftliga samverkansavtal/planer för samverkan

Genom den samverkan som har etablerats under året har vi fått möjlighet till ömsesidigt erfarenhets- och kunskapsutbyte. Ökad kännedom om och kontakt med olika samverkansaktörer har gett projektet möjligt att vara delaktiga i befolkningsinriktade hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Under uppstartsåret har fokus varit att skapa ett kontaktnät och etablera

Samverkan hos nyckelfunktioner som exempelvis folkhälsoutvecklare. Vi fick kontakt med Hälsolots under perioden som de påbörjade sitt uppdrag vilket har varit positivt då vi har kunnat dela erfarenheter och kunskap med varandra och även gjort några hälsofrämjande insatser tillsammans.

Vi har tillsammans med Hälsöfrämjande och förebyggande enheten på Hisingen fått till en överenskommelse kring samverkansmodell för 2024.

Tack vare de aktörer som vi har etablerat kontakt med så har vi fått möjlighet att vara med i olika nätverk på Hisingen som har skapat förutsättningar att komma i kontakt med flera intressanta aktörer framåt.

Vi har som ambition att etablera samverkan där vi ser att vi tillsammans med andra kan arbeta med hälsofrämjande insatser för målgruppen.

Nedan presenteras en sammanställning över samhällsaktörer där kontakt etablerats under uppstartsåret 2023

Projekt: Riktade hälsosamtal för 60- och 70-åringar <i>Närhälsan</i>	Folkhälsoutvecklare <i>Göteborgs Stad</i> <i>VGR</i>	Hälsofrämjande och förebyggande enheten <i>Göteborgs Stad</i>	
Centrum för fysisk aktivitet <i>VGR</i>	Idrott och föreningsförvaltningen <i>Göteborgs Stad</i>	Familjebostäder <i>Hisingen</i>	Samordningsförbundet FINSAM
Närhälsan Backa Rehabmottagning	Hälsolots Hisingen <i>Göteborgs Stad</i> <i>VGR</i>	SPF Seniorerna <i>Backa-Kärra</i>	Åldersvänligt Göteborg <i>Göteborgs Stad</i>

Nedan presenteras en sammanställning över genomförda befolkningsinriktade samverkansinsatser på Norra Hisingen under 2023

Samverkansaktörer	Insats	Antal individer
Hälsolots Hisingen <i>och</i> Medborgarkontoret, Göteborgs Stad	<i>Bostadsområde, Backa.</i> Medverkar vid en av de promenader som regelbundet genomförs i bostadsområdet under ledning av så kallade ”invånarguider”. Syftet med medverkan var att lyfta temat hälsosamma levnadsvanor.	15
Familjebostäder, Göteborgslokaler <i>och</i> Selmastad- Göteborgs Stad	<i>Selmadagen- Torgdag</i> Är med som utställare på Selmatorg. Syftet med medverkan var att främja hälsosamma levnadsvanor och informera om Närhälsan och berätta vad vi erbjuder invånarna kopplat till det hälsofrämjande arbetet. Var med och arrangerade en promenad för besökarna tillsammans med Hisingens ”invånarguider”.	115
Idrott- och föreningsförvaltningen, Göteborgs Stad	<i>Bemanning av Utegymp Hisingsparken</i> Är på plats tillsammans med IOFF och Hälsofrämjande och förebyggandeenheten under ett av tillfällena där staden erbjuder genomgång för invånarna av utegym och cirkelpass. Närhälsan var på plats med syfte att framförallt inspirera till mer hälsosamma matvanor.	9
Familjebostäder	<i>Bostadsområde- Gåsagången</i> Medverkar vid ett av tillfällena som familjebostäder erbjuder hyresgästerna lättgympa. Syftet med medverkan var att lyfta hälsosamma levnadsvanor och i det här sammanhanget var fokus på matvanor och lyfta fram att små förändringar gör skillnad.	11

Som ett verktyg i samverkansarbetet har en första version av projektets [Aktivitetskatalog för norra Hisingen](#) utformats. Aktivitetskatalogen är framtagen med inspiration från den aktivitetskatalog som årligen presenteras av *Centrum för Fysisk aktivitet* i Göteborg. Syftet är att aktivitetskatalogen ska fungera som ett lokalt komplement som underlättar för den som söker information om hälsofrämjande aktiviteter. Aktivitetskatalogen är tänkt att fungera som en hälsofrämjande inspirationskälla med särskilt fokus på personer som är 60 år och äldre. I Aktivitetskatalogen presenteras ett urval av aktiviteter och stödande verksamheter som finns i närområdet och digitalt.

Aktivitetskatalogen norra Hisingen finns tillgänglig på webben för alla och uppdateras löpande under hela projektiden.

Nuläge utifrån resultatmål

Under uppstartsåret 2023 har ett slumpmässigt urval av listade 60- och 70-åringar på samtliga tre vårdcentraler bjudits in till Riktade hälsosamtal, vilket stämmer överens med målet för 2023.

Nedan presenteras en sammanställning av antal inbjudna individer, svarsfrekvens på inbjudan, genomförda hälsosamtal, fördelning mellan män och kvinnor, samt en kort sammanfattning avseende avvikande mätvärden/provsvar vid hälsosamtalet. Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser kring uppföljningar av individer som genomfört ett Riktat hälsosamtal inom projektet.

Sammanställning Riktade hälsosamtal fram till och med 2023-12-22			
Hälsosamtalsledare har träffat deltagare på Närhälsan i Backa, Kärra och Tuve			
			Procentuell fördelning mellan män och kvinnor
			Totalt
INBJUDAN Mottagit en skickad via 1177 e-tjänster och/eller post	60-åringar	227 individer	49% män 51% kvinnor
	70-åringar	141 individer	48% män 52% kvinnor
SVARSFREKVENNS Andel av de inbjudna individerna som tackat ja	60-åringar	32%	38% män 62% kvinnor
	70-åringar	27%	37% män 63% kvinnor
GENOMFÖRDA HÄLSOSAMTAL fram till 2023-12-22	60-åringar <i>De som har inbokade tider 2024 ingår inte.</i>	55 individer	36% män 64% kvinnor
	70-åringar <i>De som har inbokade tider 2024 ingår inte.</i>	34 individer	38% män 62% kvinnor
Avvikande provsvar och/eller mätvärden	Omkring 70% av deltagarna har minst ett avvikande provsvar och/eller mätvärde vid provtagningen i samband med hälsosamtalet. Avvikande värden följs i första hand upp av hälsosamtalsledaren enligt rutiner i projektets PM för hantering av provsvar. I andra hand konsulteras patientansvarig läkare på respektive vårdcentral. <i>Avvikande provsvar/mätvärden innebär minst ett av följande:</i> <i>Blodtryck >140/90mmHg</i> <i>fP-glukos >6,0mmol/l</i> <i>HbA1c >41</i> <i>Totalkolesterol >5,0mmol/l</i> <i>LDL >3,0mmol/l</i>		

Riskhantering

Inför projektets start genomfördes en riskanalys där korta kontaktvägar mellan vårdcentralernas ordinarie personal och projektanställd personal identifierades som mycket viktiga faktorer för att minska olika former av risker som projektet skulle kunna medföra. Genom en nära samverkan blir det möjligt att snabbt fånga upp synpunkter och reflektioner från kollegor och vid behov göra olika former av justeringar och lokala anpassningar under projekttiden. Detta bedöms ha fungerat väl i uppstartsfasen på samtliga vårdcentraler.

Avvikelser

Arbetet med att digitalisera det nationellt framtagna frågeformuläret för Riktade hälsosamtal, som genomfördes tillsammans med VGR-IT, tog längre tid och krävde mer resurser än väntat.

Diskussion

Uppdatering av PM för hantering av provsvar

I samband med uppdateringen till den *Svenska modellen för Riktade hälsosamtal*, anpassades även projektets *PM för hantering av provsvar*, tillsammans med medicinskt ansvarig läkare för projektet dr Björn Widell på Närhälsan i Lerum. Projektets PM har följt de riktlinjer för provsvar som idag används i samband med Riktade hälsosamtal i bland annat Region Västerbotten. Efter att ha arbetat utifrån dessa nya riktlinjer under hösten 2023 har det identifierats ett behov av att justera riktlinjerna för läkarkonsultationer avseende LDL i kombination med riskfaktorer hos individen. Syftet är att minska antalet läkarkonsultationer som inte leder till någon ytterligare medicinsk åtgärd. Denna åtgärd minskar den administrativa bördan för både läkare och hälsosamtalsledare och bedöms inte riskera patientsäkerheten då justeringen följer rekommendationer som finns för insättning av lipidsänkande läkemedelsbehandling. Uppdatering av projektets PM genomfördes i januari 2024 tillsammans med dr Widell.

Uppdatering av inbjudan till 70-åringar

Deltagare som inte har aktiverat sina e-tjänster, alternativt inte öppnat sin inbjudan i 1177 efter en vecka får ett inbjudningskort skickat till sin folkbokföringsadress. Då svarsfrekvensen inledningsvis varit något lägre än väntat bland 70-åringarna har telefonkontakt tagits med ett slumpmässigt urval av de individer som inte återkommit med något svar efter att ha mottagit en inbjudan. Utifrån samtal med dessa individer, samt egna reflektioner har ett behov

identifierats avseende uppdatering av inbjudningsmetoden för 70-åringarna. Syftet att individer som har behov och önskar att genomföra ett Riktat hälsosamtal på sin vårdcentral inte ska riskera att missa erbjudandet.

Samverkan

Vi ser möjligheter till att etablera en stark och hållbar samverkan med aktörer i närområdet och att intresse finns för att göra hälsofrämjande insatser tillsammans med hälso-och sjukvården. Vi är även måna om att skapa hållbara relationer med aktörer från civilsamhället. Vi har inbokade informationsmöten för att möta behov och önskemål från civilsamhället men även för att bjuda in till och informera om Aktivitetskatalogen Norra Hisingen.

Korta kontaktvägar till nyckelpersoner gör det möjligt för oss att lyfta fram identifierade önskemål och behov i befolkningen. Exempelvis olika former av aktiviteter på en lätt nivå för de som önskar komma i gång med mer vardagsmotion eller vill bli en del i ett sammanhang. Här kan vi tillsammans med Hälsolots och folkhälsoutvecklarna hitta strukturer för att möta behov i närområdena.

Kontaktperson:

Carolina Svensson, enhetschef Närhälsan Hälsoenhet

0730-331760

carolina.svensson@vgregion.se